

Πώς έγραψα τὸ 'Άξιον Ἐστί' (Ἐλύτης Ὀδυσσέας)

Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός / Λογοτεχνία (ποίηση & πεζογραφία)

«Όσο κι ἂν μπορεῖ νὰ φανεῖ παράξενο, τὴν ἀρχικὴ ἀφορμὴ νὰ γράψω τὸ ποίημα μου τὴν ἔδωσε ἡ διαμονή μου στὴν Εὐρώπη τὰ χρόνια τοῦ '48 με' '51. Ἦταν τὰ φοβερὰ χρόνια ὅπου ὅλα τὰ δεινὰ μαζί - πόλεμος, κατοχή, κίνημα, ἐμφύλιος - δὲν εἶχανε ἀφήσει πέτρα πάνω στὴ πέτρα. Θυμᾶμαι τὴν μέρα πού κατέβαινα νὰ μπῶ στὸ ταίζανε σὲ ἓνα ἀνοιχτὸ οἰκόπεδο.

Τὸ αὐτοκίνητό μας ἀναγκάστηκε νὰ

σταματήσει γιὰ μία στιγμή καὶ βάλθηκα νὰ τὰ παρατηρῶ. Ἦτανε κυριολεκτικὰ μες τὰ κουρέλια. Χλωμά, βρώμικα, σκελετωμένα με γόνατα παραμορφωμένα, με ρουφηγμένα πρόσωπα. Τριγυρίζανε μέσα στὶς τσουκνίδες τοῦ οἰκοπέδου ἀνάμεσα σὲ τρύπιες λεκάνες καὶ σωροὺς σκουπιδιῶν. Αὐτὴ ἦταν ἡ τελευταία εἰκόνα πού ἔπαιρνα ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα. Καὶ αὐτὴ, σκεπτόμουνα, ἦταν ἡ μοίρα τοῦ Γένους πού ἀκολούθησε τὸν δρόμο τῆς Ἀρετῆς καὶ πάλεψε αἰῶνες γιὰ νὰ ὑπάρξει. Πρὶν περάσουν 24 ὥρες περιδιάβαζα στὸ Οὐσί τῆς Λωζάννης, στὸ μικρὸ δάσος πλάι στὴ λίμνη. Καὶ ξαφνικὰ ἄκουσα καλπασμοὺς καὶ χαρούμενες φωνές. Ἦταν τὰ Ἑλβετόπαιδα πού ἔβγαιναν νὰ κάνουν τὴν καθημερινή τους ἵππασία. Αὐτὰ πού ἀπὸ πέντε γενεές καὶ πλέον, δὲν ἤξεραν τί θὰ πεῖ ἀγῶνας, πεῖνα, θυσία. Ροδοκόκκινα, γελαστά, ντυμένα σὰν πριγκιπόπουλα, με συνοδοὺς πού φοροῦσαν στολές με χρυσὰ κουμπιά, περάσανε ἀπὸ μπροστά μου καὶ μ' ἄφησαν σὲ μία κατάσταση πού ξεπερνοῦσε τὴν ἀγανάκτηση.

Ήτανε δέος μπροστά στην τρομακτική αντίθεση, συντριβή μπροστά στην τόση άδικία, μία διάθεση να κλάψεις και να προσευχηθείς περισσότερο, παρά να διαμαρτυρηθείς και να φωνάξεις. Ήτανε ή δεύτερη φορά στη ζωή μου - ή πρώτη ήτανε στην Άλβανία - που έβγαινα από το άτομό μου, και αισθανόμουν όχι απλά και μόνο αλληλέγγυος, αλλά ταυτισμένος κυριολεκτικά με τη φυλή μου. Και το σύμπλεγμα κατωτερότητας που ένιωθα, μεγάλωσε φτάνοντας στο Παρίσι. Δεν είχε περάσει πολύς καιρός από το τέλος του πολέμου και τα πράγματα ήταν ακόμη μουδιασμένα. Όμως τί πλούτος και τί καλοπέραση μπροστά σε μας! Και τί μετρημένα δεινά επιτέλους μπροστά στα άτελείωτα τα δικά μας! Δυσανεστημένοι ακόμα οι Γάλλοι που δεν μπορούσαν να 'χουν κάθε μέρα το μπιφτέκι και το φρέσκο τους βούτυρο, δυσανασχετούσανε. Υπάλληλοι, σωφέρ, γκαρσόνια, με κοιτάζανε βλοσυρά και μου λέγανε: έμεϊς περάσαμε πόλεμο Κύριε! Κι όταν καμιά φορά τολμούσα να ψιθυρίσω ότι ήμουν Έλληνας κι ότι περάσαμε κι έμεϊς πόλεμο με κοιτάζανε παράξενα: ά, κι έσεϊς έ; Καταλάβαινα ότι ήμασταν άγνοημένοι από παντού και τοποθετημένοι στην άκρη-άκρη ένδς χάρτη άπίθανου. Το σύμπλεγμα κατωτερότητας και ή δεητική διάθεση με κυρίευαν πάλι. Ξυπνημένες μέσα παλαιές ένστικτώδεις διαθέσεις άρχισαν να άναδεύονται και να ξεκαθαρίζουν.

Ή παραμονή μου στην Εύρώπη με έκανε να βλέπω πιό καθαρά το δράμα του τόπου μας. Έκει άναπηδοϋσε πιό άνάγλυφο το άδικο που κατάτρεχε τον ποιητή. Σιγά-σιγά αυτά τα δυο ταυτίστηκαν μέσα μου. Το έπαναλαμβάνω, μπορεί να φαίνεται παράξενο, αλλά έβλεπα καθαρά ότι ή μοίρα της Ελλάδας άνάμεσα στα άλλα έθνη ήταν ό,τι και ή μοίρα του ποιητή άνάμεσα στους άλλους ανθρώπους - και βέβαια έννοω τους ανθρώπους του χρήματος και της έξουσίας. Αυτό ήταν ο πρώτος σπινθήρας, ήταν το πρώτο εύρημα. Και ή άνάγκη που ένιωθα για μία δέηση, μου 'δωσε ένα δεύτερο εύρημα. Να δώσω, δηλαδή, σ' αυτή τη διαμαρτυρία μου για το άδικο τη μορφή μίας έκκλησιαστικής λειτουργίας. Κι έτσι γεννήθηκε το 'Άξιόν Έστί».

Πηγή: agiazoni.gr